Wees niet bang

Week van gebed voor eenheid 2027
Preek bij Lukas 12 vers 22–32
– geschreven door ds. Bram Hofland

Vers 32 centraal – wees niet bang.

Heb jij je al… verzekerd? Autoverzekering, huisverzekering, diefstalverzekering, aansprakelijkheidsverzekering, telefoonverzekering, voor als je hem weer laat vallen, fietsverzekering en brommerverzekering. Je kunt je tegen heel wat… verzekeren… Afgelopen week zag ik opeens plekken op de muur, stucwerk dat loslaat, en je gaat eens kijken en zoeken en hé: nat… En je wilt het niet geloven maar je ontdekt: een van de leidingen is lek, en opeens zit je met je… woonverzekering te bellen, en lekdetectie, en je bent blij dat je verzekerd bent…

Rustig slapen, no stress, alles komt goed. Ik ben verzekerd dat het wel goed komt. Verzekerd dat het in orde gemaakt wordt. En helaas… verzekerd dat je waarschijnlijk ook moet bijbetalen volgens de kleine lettertjes. Want je valt altijd ergens buiten een regeling en er is altijd wel iets of iemand die je het lastig gaat maken…

Een verzekering, als het goed is, helpt je om 's nachts… te kunnen slapen. Zonder grote angst verder te gaan… En je kan heel wat wegverzekeren, maar … ook heel veel niet. Je kan onze tijd misschien wel typeren als de tijd van angst! Kijk eens rond op het nieuws, de angst rondom klimaat, of je wel een huis kan krijgen en hoe het eigenlijk met je gezondheid zit. We hebben heel veel om bang voor te zijn! Hoe zit het met al die vluchtelingen die komen? Wat kiest de overheid nu eens als het gaat om onze agrarische sector? Wie is er nog om voor ons te zorgen als we oud zijn… Grote vragen.

Misschien ben je bang of je deze maand alles nog kan betalen… Of voor ziekten, in je familie, genen die je bij je draagt… En misschien heb je niet een concrete aanleiding, maar wel een gevoel van onzekerheid. Onveilig! Waar gaat het heen met deze wereld…

En dan het woord voor vandaag. Jezus… Die zegt tegen zijn groepje leerlingen, wees niet bang, kleine kudde!

Hoe kan je nou niet bang zijn? Ik bedoel, voor de mensen tegen wie Jezus sprak was er ook superveel onzeker! In vers 4, ditzelfde hoofdstuk, daar zegt Jezus: Wees niet bang voor wie het lichaam doden… Dat was de wereld waarin deze kleine kudde leefde. Er was angst voor de Romeinen, het land was speelbal in de grote wereldpolitiek. Regelmatig waren er aanslagen… Herkenbaar voor ons ook. Wat als de Russen komen? Aanslagen op kerstmarkten. Onzekerheid over je leven! En er was niet alleen angst voor de Romeinen als het gaat over politiek, maar ook voor de eigen Joodse landgenoten.

Paar verzen verderop, vers 11, daar zegt Jezus: Wanneer ze jullie voor de synagogen en de autoriteiten en het gerecht slepen, vraag je dan niet bezorgd af hoe of waarmee je je moet

verdedigen of wat je moet zeggen. Oftewel: deze kleine kudde wordt bedreigd, vervolgd, omdat ze in Jezus geloven, het is een zaak van leven en dood.

Angst voor je leven! Angst voor vervolging. En Jezus voegt daar naar goed gereformeerd gebruik nog een derde aan toe: Want in vers 22 daar zegt Christus: 'Daarom zeg Ik jullie: maak je geen zorgen over je leven, over wat je zult eten of drinken, noch over je lichaam, over wat je zult aantrekken.' Ook daar kunnen we mee bezig zijn… Angst hiervoor. Druk mee zijn. Wat eten we, en wat drinken we? Waar kleed ik me mee… Gefocust op… om het een beetje deftig te zeggen: het materiële. Om het plat te zeggen: om je natje en je droogje…

Jezus gaat hierin ver: Ook jullie moeten je niet druk maken over wat je zult eten en wat je zult drinken, jullie moeten je niet door zorgen laten kwellen. De volken van deze wereld jagen die dingen na, maar jullie Vader weet dat je ze nodig hebt.

Maar het is toch waar. Waar maken we ons druk over? Waar liggen mensen nu wakker van? Oorlog en onveiligheid: Door spanningen in de wereld en de oorlog in Oekraïne maken veel mensen zich zorgen over een mogelijke oorlog, cyberaanvallen en buitenlandse dreigingen. Migratie: Er leeft zorg dat migratie negatieve gevolgen heeft voor de beschikbaarheid van huizen, de openbare veiligheid en de eigen culturele identiteit. Ondanks dat de economie over het algemeen stabiel is, vrezen veel burgers voor hun koopkracht, inflatie en financiële problemen. Dat is wat in het nieuws komt.

Ons natje en droogje. En kom daar niet aan want dan… Hoeveel verdienen we volgend jaar? Hoe ontwikkelt de huizenmarkt zich? Hoeveel kost een brood in de supermarkt… Zorgen, drukte, het houdt ons bezig.

En wat doen we? Ja, zorgen dat we groter, beter, sterker zijn en meer hebben zodat we nergens bang voor hoeven te zijn!

Dat is precies wat Jezus vertelt, die gelijkenis van de rijke man. Je moet dat thuis maar even nalezen, het is een mooi verhaal, van een man die alles heeft, en dan denkt: nou volgend jaar nog eens meer, werken werken, grotere schuur, meer en meer, en dan? Dan sterft hij zomaar, en niks daarvan gaat mee zijn graf in!

Eerlijk is eerlijk: Jezus tekent daarmee onze eeuw: werken werken, maar waarvoor, waartoe, voor wie?

En tegenover al die angst… Stelt Jezus nu zijn woord!

Wees… niet… bang!

Wees niet bang!

Ja, waarom niet? Nou, Jezus zet daar zelf telkens wat tegenover! Voor de dood hoeven we niet bang te zijn – want de dood is niet het ergste. De hel is dat, het leven zonder God! Dood is niet waar je bang voor moet zijn, maar dat je het leven mist met God! En je hoeft niet bang te zijn voor vervolging, want als je vervolgd wordt, dan zal de Geest je leren wat je moet zeggen.

Oftewel: je bent niet alleen! Lees eens verhalen van SDOK of Open Doors en je ziet hoe dit waarheid is: God zelf staat mensen bij in de moeilijkste momenten.

En als laatste: maak je geen zorgen over je natje en je droogje: want God weet wat je nodig hebt, en geeft je wat je nodig hebt! Dat staat natuurlijk haaks, hè, op onze wereld. Wij denken dat eten en drinken en gezondheid en sporten alles is wat er is… Meer is er niet. Gezond, en gelukkig, de vrijdagmiddagborrel en het salarisstrookje, de uitslag van de dokter… Levensdoel van hele volken is dat… Waar geven we ons geld aan uit? Ontspanning, gezondheid, toerisme… En als dat er niet is, of als dat bedreigd wordt, dan worden we boos! Bang! Dan maken we ons zorgen!

Jezus wil fundamenteel de richting van ons leven veranderen! Niet naar… mijzelf… naar het materiële… Maar naar God, en zijn Koninkrijk! Wright schrijft hierover in zijn uitleg van Lucas. Onze wereld drijft op angst… En dat is al eeuwen zo. En wij weten ondertussen hoe angst en stress je gezondheid aantasten als een ziekte, en ons laten verdwijnen in een zwart gat. En Jezus pakt de wortels van die angst aan! Met zijn boodschap hier in ons vers vandaag! Hij grijpt ons bij onze lurven!

Het leven gaat niet over je natje en je droogje. Waarom maak je je zo angstig over meer krijgen! Het is ook ontzettend hol! Onze obsessie met geld en middelen! En waartoe? Waarom? Waarom moet ik meer verdienen? Waarom moeten we meer overhouden? Waarom – vraag aan onze minister: moet het verdienvermogen van Nederland omhoog? Wij leven in een bezitmodus… Maar missen het om er gewoon te zijn!

Het gekke van al die spullen en vooral van geld is, dat het de mogelijkheid geeft alles te doen, dat het me laat dromen van van alles: voor wie? Voor mijzelf. Geld stuurt me terug naar mijzelf. Het dwingt ons om onze gedachten voortdurend op geld te richten en hoe ik er meer van kan krijgen zodat ik nog meer kan doen…

En zo gaan we sneller, en sneller, drukte en drukte, want we moeten meer en groter, en voldoende hebben, maar voor welke toekomst? Waartoe?

Jezus zet zijn leerlingen hier in hoofdstuk 12 stil. Ja, Jezus zet jou en mij stil! Er komt iemand bij Jezus met een vraag over een erfenis… Die krijgt te horen: waar maak je je druk over? Maak je geen zorgen over je leven, over wat je zult eten of drinken, noch over je lichaam, over wat je zult aantrekken. Want het leven is meer dan voedsel en het lichaam meer dan kleding. Dat is bevrijdend!

God zorgt!

En daar ligt nu… daar ligt nu de bevrijding van angst! Wees niet bang, kleine kudde! Wees niet bang, mensen die klein en kwetsbaar zijn! Dat zijn we… Schapen die niet weten wat ze nodig hebben en waartoe ze onderweg zijn… Zo voel ik me wel eens… Kleine kudde, tegenover die grote wereld waarin zoveel aan de hand is. En ik heb de neiging achter iedereen aan te lopen, maar dan word ik waarschijnlijk net zo leeg en ongelukkig als zoveel anderen… Nee… Wees niet bang, kleine kudde, want: Jullie Vader heeft jullie in zijn goedheid het Koninkrijk geschonken.

God schenkt je het Koninkrijk! Dat is het leven met God. Nu hier vandaag. Leven onder zijn Koningschap. Leven in zijn almachtige tegenwoordigheid. Leven met de wetenschap dat Hij er voor me is. Leven met de koning, die me dient, die me zoekt, die me liefheeft. Leven met de koning die voor me zorgt! Ik moet niet bezig zijn met van alles nog van mijn leven te maken! Maar geloven is een gift, een gave, een ontvangen, een klein worden omdat de grote God naar me toekomt!

Het omarmen van mijn eigen faillissement. Dat mijn zekerheid niet ligt in wat er op de bankrekening staat of in de koelkast ligt of op mijn salarisstrook staat! Maar in wat ik van God ontvang! Zijn Koninkrijk! En daardoor word ik een ander mens. Dan red ik niet mijzelf. Och wat moeten we eten of drinken! En wat als er oorlog is?

Maar door dat los te laten… Ontstaat er ruimte. Ruimte voor God en de ander. Ruimte om te leven!

Waar angst verdwijnt en zekerheid komt… Daar is ruimte om te leven!

Zoals ik zei, ik heb een lekkage… Maar ik weet: het verzekeringsbedrijf fixt alles. Maakt het uit als ik wakker lig van alle zorgen. Wat als… mijn muur open moet. Wat als… al mijn stucwerk afvalt. Nee… Hier staat het: God schenkt in zijn goedheid jullie het Koninkrijk! Hij schenkt mij de vrijheid, de zekerheid in dit leven, dat ik nergens bang voor hoef te zijn, dat Gods liefde, kracht, macht, genade en goedheid winnen van… dood, pijn, vervolging, van angst en verdriet. God, onze schepper, die zorgt voor de vogels in de lucht, en voor jou en mij. God is aanwezig. Persoonlijk. Voor jou.

Als de goden die ik aanbid de goden van geld, macht en zijn zijn, de natuurgoden, ja, dan heb ik heel wat te vrezen. Maar ik aanbid onze Vader in de hemel, die zorgt!

Wees niet bang. Ontvang. Wat God je in zijn goedheid heeft gegeven!

Dus niet: wees niet bang: want je bankrekening redt je wel. En je gezondheid is vast sterk. Nee: wees niet bang, want God is daar. Jezus is koning. Jezus nodigt ons nadrukkelijk uit voor een nieuwe zekerheid. De zekerheid van Gods Koninkrijk. Een schat die door geen dief kan worden gestolen, door geen virus kan worden uitgewist. Een schat die ons vanuit de hemel, vanuit Gods toekomst, wordt toevertrouwd. De schat van Gods Koninkrijk. Daar je hart op zetten. Daarop vertrouwen. Je leven daaraan toewijden. Dat is dé manier om niet bang te zijn.

Dus geen angst… Wel… Waakzaamheid. Dat lees je in de verzen hierna. Waakzaamheid, daar roept de overheid ons ook altijd op als er een aanslag dreigt. Goed opletten of je niks verdachts ziet. Maar Jezus heeft het over een andere waakzaamheid: 35 Sta klaar, doe je gordel om en houd de lampen brandend, 36 en wees als knechten die hun heer opwachten wanneer hij terugkeert van een bruiloft, zodat ze direct voor hem opendoen wanneer hij aanklopt. 37 Gelukkig de knechten die de heer bij zijn komst wakend aantreft. Ik verzeker jullie: hij zal zijn gordel omdoen, hen aan tafel nodigen en hen bedienen.

Wij zijn als knechten die wachten tot de Heer terugkomt van een feest. Dat is iets positiefs, hè! Dat het lang duurt is dan ook niet erg, want het feest is blijkbaar goed! En als hij komt, komt hij niet om te klagen of zijn dienaren aan het werk te zetten, maar hij komt om het feest naar huis te brengen! Dat is geweldig. Dit zegt iets over hoe God gaat komen. Om het feest naar aarde te brengen! Om ons tot eregasten te maken! En daar mogen we naar uitzien…

En ja… het duurt maar en het duurt maar. De zon begint alweer op te komen en nog is de Heer niet thuisgekomen. Wat doe je dan? De verleiding is groot om in slaap te vallen. Of om je te gedragen alsof de Heer toch niet ziet wat je doet. Of om ervan uit te gaan dat hem iets is overkomen en dat je nu zelf kunt bepalen wat goed is. Om te gaan leven vanuit angst of om andere zekerheden te zoeken, buiten je Heer.

Wij leven in zo'n tijd van wachten en onzekerheid. En dan is de verleiding groot om niet te geloven dat Jezus terug zal komen. Je gaat twijfelen of Jezus inderdaad wel de Heer is van deze wereld en van je leven. Het lijkt beter om ergens anders zekerheid te zoeken.

Dan gaan we het zoeken buiten Jezus. We zoeken zekerheid in onze Nederlandse cultuur en zeggen: die vreemdelingen zijn een bedreiging. Ze moeten wegblijven, ook al schrijft de Bijbel ons gastvrijheid voor. We worden zenuwachtig over onze positie tegenover de andere knechten. Hoe denken ze over mij? Ben ik wel populair, word ik wel gezien? In plaats van genoeg zekerheid te halen uit hoe de Heer over ons denkt.

Of we laten de zorg voor het huis versloffen. We denken: ach, de Heer blijft toch weg. Wat maakt het uit dat het hier zo'n bende is? Er is toch niemand die er iets van kan zeggen? Niemand die over ons oordeelt? Omdat God zo ver weg lijkt durven regeringsleiders anderen te onderdrukken, durven wij onrechtvaardig te leven. Omdat de Heer van het huis zo ver weg lijkt wagen sigarettenbedrijven het om kinderen in derdewereldlanden verslaafd te maken aan hun sigaretten, om zo ook de komende decennia hun troep te kunnen verkopen.

Jezus roept ons op om niet zo te leven. Om niet bang te zijn. Om ons hart niet te zetten op valse zekerheden. Om waakzaam te zijn. Te blijven geloven dat hij regeert. Dat hij komt.

Wees niet bang! En zie uit… Naar de God die komt! Deze God. Dus geen boze God. Geen God die komt om ons neer te slaan. Een God die we in het hart mogen kijken. En hier in vers 32 ook in het hart kijken. Wees niet bang, kleine kudde, want… jullie Vader heeft uit vreugde en liefde en blijdschap, ja uit zijn goedheid gekozen ons het Koninkrijk te geven!

Laat het even bezinken. Allereerst: jullie Vader! Niet je werkgever. Niet jullie koning. Nee, alle angst neemt Jezus weg: het is je hemelse Vader die vol liefde voor jullie zorgt! En hij geeft het Koninkrijk! Het wordt ons niet verkocht. Het wordt niet verhandeld. Maar gegeven, onverdiend. Genade! God is vrijgevig!

Aan wie? Dit grote geschenk! Aan die kleine kudde! Klein… Maar wel de zijne!

Daarin ligt ook de kern voor deze week van gebed voor eenheid. We zijn een kleine kudde, als christenen zijn we geen grote meerderheid. We hebben het met elkaar te doen. En hoe

verschillend we ook zijn – we zijn samen één onder één Herder die ons voorgaat en ons leidt. Kleine kudde, we zijn samen allemaal schapen, onder de hoede van Hem. Hem die ons geeft, niet allemaal ons eigen kerkje. Nee: het Koninkrijk!

Daar gaat het over. De kleine kudde, krijgt het Grote Koninkrijk. Het gaat erover dat we mogen weten dat deze grote God koning is, en als koning voor mij wil zorgen, als Vader! En dat wat ik zeg, gehoord zal worden! Het Koninkrijk is voor ons! Heel Gods macht en majesteit staat ons ter beschikking! Wij mogen daar leven en bewegen! En vandaag mag ik daar wat van merken… God die regeert, dwars door alles heen.

Gods Koninkrijk: dat is niet een onschuldig rijk van innerlijke gevoelens, een wolkenland van idealen en aspiraties, maar iets dat groter is dan alles wat we kennen! Wij kennen koningen en keizers en presidenten die regeren, en proberen alles te regelen… Soldaten die macht uitoefenen en je vertellen wie je moet dienen.

Maar hier is een koning, die van boven komt, die regeert dwars door landsgrenzen heen, bij wie je hoort, uit liefde, niet uit geboorte of omdat je belasting betaalt… En in dat Koninkrijk is er liefde, en vrede, en geluk, in dat Koninkrijk is Jezus koning: en wat geeft Hij je? Alles! Gods Koninkrijk lijkt soms zo ver weg… En daar zitten wij: met onze pijn, verdriet, onze ellende. En dan hebben we hier een dienst en we zingen over Jezus als koning… En als je hier voor het eerst komt, grote kans dat je hetzelfde denkt als die Pilatus…: Jezus koning? Jezus koning? Nee! Ik zie niks?

En toch is het Koninkrijk van God hier meer dan ooit in ons midden! Want hij is koning in mijn hart! En ik hoop in die van jou! En vandaag klinken hier de woorden van de koning: er is liefde en hoop! God regeert! De overste van deze wereld, de duivel is verslagen door Jezus Christus! Het Koninkrijk van God is onder ons! En ieder die koning Jezus volgt, de liefde ruimte geeft, is een inwoner van dat Koninkrijk! Vandaag al! In mijn hart breekt dat Koninkrijk door. Straks zal dat volkomen zijn. Dat is de waarheid, mensen! De duivel is verslagen! God regeert! Elk mens is welkom bij hem door Jezus Christus!

En er komt iets dat totaal nieuw zal zijn! Dit Koninkrijk zal doorbreken!

Daarom bidden we deze week samen. Met christenen uit verschillende kerken. We brengen onze zorgen bij dezelfde Vader. En we vragen Hem: leer ons elkaar lief te hebben. Laat ons zien waar we elkaar kunnen helpen, wat we kunnen delen en hoe we samen Jezus kunnen volgen. Wees niet bang om daarin een stap te zetten. Deze God gaat met ons mee.

Er was eens een boer die met zijn knecht over zijn landerijen wandelde. "Kijk", zei de man tegen zijn knecht, “zover als je kijken kunt - al dat land – het is allemaal van mij.” “Maar wilt u nu eens omhoog kijken, baas”, reageerde de man die nog geen vierkante meter grond bezat. “Zover u kijken kunt: allemaal van mij; want door het geloof in Jezus mag ik de koning te rijk zijn. En weet u, straks zal ook dat bezit van u niet maar van u alleen zijn. Want de Heer heeft beloofd dat de zachtmoedigen de aarde zullen beërven.”

De Christus van de melkwegstelsels is de Christus van jouw maandagen. De maker van de sterren… heeft jouw reisschema in zijn hand. Ontspan je. Je hebt een vriend in een hoge positie. Maakt het kind van Arnold Schwarzenegger zich zorgen als hij het deksel van de appelmoespot niet open kan krijgen? Raakt de dochter van Bill Gates in paniek als de computer het niet doet? Zou de zoon van Elon Musk denken bij een operatie: kan mijn papa dat wel betalen? Nee: en wij ook niet. De opperbevelhebber van het universum kent je, Hij heeft over onze aarde gelopen, en is hier dichtbij! Deze God gaat met je mee!